

Nr 167

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående svenska bidrag till Internationella utvecklingsfonden (IDA); given Stockholms slott den 8 november 1968.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag ur statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Krister Wickman

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att till Internationella utvecklingsfonden (IDA) inbetala de svenska bidragen inom ramen för överenskommelsen om en allmän ökning av IDA:s resurser över perioden 1968/69—1970/71, trots att denna överenskommelse ännu inte trätt i kraft. Det svenska bidraget uppgår för vart och ett av de tre åren till 9 880 000 dollar eller ca 51,1 milj. kr., varav 8 040 000 dollar eller omkring 41,6 milj. kr. utgör ordinarie bidrag och 1 840 000 dollar eller ca 9,5 milj. kr. utgör extra bidrag inom den fastställda bidragsramen. Propositionen innebär ett förslag till ändring av riksdagens tidigare beslut angående svenskt deltagande i påfyllnaden av IDA:s resurser (prop. 1968: 102, SU 128, rskr 302).

Utdrag ur protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 8 november 1968.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG.

Statsrådet Wickman anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *inbetalning av bidrag till Internationella utvecklingsfonden (IDA)* och anför.

Internationella utvecklingsfonden (International Development Association — IDA) är dotterorgan till Världsbanken och lämnar krediter till u-länderna på mycket förmånliga villkor. Krediternas löptid är femtio år varav de första tio åren är amorteringsfria. En administrationsavgift på 3/4 % uttas men i övrigt är lånen räntefria. För sin kapitalförsörjning är IDA beroende av bidrag från de utvecklade medlemsländerna, de s. k. Grupp I-länderna. Enligt IDA:s stadgar skall organisationens behov av resurser bli föremål för periodisk översyn.

I enlighet med dessa bestämmelser uppdrog IDA:s styrelse år 1965 åt direktionen att utarbeta förslag rörande nya kapitaltillskott till IDA. Sommaren 1966 framlade Världsbankens chef ett förslag som innebar en fyrdubbling av Grupp I-ländernas tidigare årliga bidrag. Först efter utdragna förhandlingar mellan Grupp I-länderna kunde direktionen i mars 1968 lägga fram ett förslag till en överenskommelse, som innebar en ökning av den årliga bidragsnivån med 60 %, dvs. en ökning från 250 milj. dollar till 400 milj. dollar per år under perioden 1968/69—1970/71.

Förslaget till allmän uppgörelse om nya bidrag till IDA underställdes IDA:s styrelse den 8 mars 1968 i form av en rapport jämte två därtill fogade resolutionsutkast. Det första av de två resolutionsutkasten gäller Grupp I-ländernas ordinarie bidrag inom ramen för det treåriga totala bidragsmålet, 1,2 miljarder dollar. Det andra resolutionsutkastet behandlar vissa extrabidrag inom den samlade bidragsramen, som ett antal länder, däribland Sverige, tillskjuter utöver de ordinarie bidragen. Detta sker för att täcka en annars uppkommande brist i förhållande till det nämnda bidragsmålet.

Genom beslut av vårriksdagen 1968 har Kungl. Maj:t bemyndigats godkänna Sveriges anslutning till överenskommelsen om påfyllnaden av IDA:s resurser samt utfästa ordinarie och extra bidrag till IDA för budgetåren 1968/69—1970/71 om sammanlagt 51 milj. dollar (propositionerna 1968: 101

och 1968: 102, SU 128, rskr 302). Av det samlade beloppet utgör 29 640 000 dollar Sveriges bidrag inom ramen för det totala bidragsmålet medan resterande 21 360 000 dollar utgörs av svenska extrabidrag utom denna ram.

Överenskommelsen om påfyllnad av IDA:s resurser berör endast Sveriges bidrag inom ramen för det uppställda bidragsmålet. Sveriges extrabidrag utom bidragsramen har för budgetåret 1968/69 redan inbetalats till IDA.

Överenskommelsen om påfyllnad av IDA:s resurser träder i kraft först när den godkänts av minst tolv länder vilka tillsammans representerar en bidragsvolym på minst 950 milj. dollar. Nio länder, vilka tillsammans representerar en bidragsvolym på 368 milj. dollar, har hittills förklarat sig godkänna överenskommelsen. Huvudorsaken till att överenskommelsen inte trätt i kraft är att USA ännu inte godkänt den. USA svarar för 40 % av bidragen vilket innebär att villkoret om lägsta bidragsvolym inte kan uppnås utan detta lands godkännande.

Enligt förslaget till överenskommelse skulle inbetalningarna till IDA för 1968/69 ha ägt rum den 8 november 1968. Så har alltså inte kunnat ske. Detta innebär självfallet att de resurser som nu står till organisationens förfogande är mycket begränsade. F. n. disponerar IDA ca 130 milj. dollar, inkluderande bl. a. en överföring av medel från Världsbankens rörelseöverskott samt de svenska extrabidragen utom ramen för bidragsmålet, för utfästelser om nya krediter. Begränsningen av nu tillgängliga resurser för nya projekt har nödvändiggjort en nedskärning av organisationens verksamhet jämfört med dess omfattning vid tidigare bidragsnivå, vilken inklusive extrabidrag och överföringar från banken legat omkring 300 milj. dollar under de senaste åren. Ett antal projekt vilka normalt skulle ha IDA-finansierats har överförts till IBRD och har därför finansierats på villkor som är väsentligt ogynnsammare för mottagarländerna. Eftersom IDA f. n. saknar fasta utfästelser om framtida bidrag kan ytterligare begränsning av verksamheten bli nödvändig i en snar framtid.

Föredraganden

IDA spelar en central roll i den multilaterala finansiella biståndsgivningen. Inte bara själva utlåningen utan även IDA:s rådgivande och samordnande aktivitet är av stort värde för u-länderna. Jag anser det vara mycket allvarligt att organisationen i en snar framtid kan tvingas inställa stora delar av verksamheten. Man måste bedöma det som sannolikt att det kommer att gå väsentlig tid innan normal kapacitet åter kan uppnås efter ett eventuellt inställande av verksamheten.

Särskilt med hänsyn till u-ländernas under senare år kraftigt försämrade skuldbördesituation skulle en begränsning av IDA:s verksamhet vara ett allvarligt bakslag. Krediter på s. k. IDA-villkor är de »mjukaste» krediter som f. n. kan erhållas. Vidare ges IDA-krediter helt obundna med avseende på upphandlingskälla. En kraftigt ökad satsning på IDA ligger i alla avseenden helt i linje med de önskemål som från u-ländernas sida framfördes vid

FN:s andra handels- och utvecklingskonferens i New Delhi (UNCTAD II). En snabb påfyllnad av IDA:s resurser på hög nivå prioriterades också mycket högt av u-länderna vid konferensen.

Ett starkt stöd för IDA:s verksamhet har länge varit en hörnsten i svensk biståndspolitik. IDA är en av de viktigaste internationella biståndsorganisationerna. De administrativa omkostnaderna är låga, effektiviteten är allmänt omvittnad och biståndsinsatserna tar sikte på de minst utvecklade länderna. I planeringen för uppnåendet av det s. k. 1 %-målet för den svenska biståndsverksamheten har förutsatts att IDA-bidragen skall spela en central roll.

I den situation som uppstått har IDA med olika Grupp I-länder tagit upp frågan om inbetalning av de utfästa bidragen trots att överenskommelsen inte trätt i kraft. Flera länder synes ha förklarat sig beredda härtill. Frågan har också diskuterats vid informella kontakter mellan de nordiska länderna. Mot bakgrund av den gemensamma nordiska inställningen till IDA och den framträdande roll de nordiska länderna spelade för att täcka en hotande brist i förhållande till bidragsmålet torde en positiv hållning kunna väntas i denna länderkrets.

IDA:s behov av nya resurser är alltså akut. Samtidigt är det inte möjligt att säga när överenskommelsen om nya kapitaltillskott kan träda i kraft. I detta läge vill jag förorda att Kungl. Maj:t begär riksdagens bemyndigande att betala de svenska ordinarie bidragen samt extrabidragen såsom förutsetts i överenskommelsen. Inom ramen för ett sådant bemyndigande bör de nämnda bidragen för budgetåret 1968/69 snarast inbetalas utan att andra länders ställningstagande avvaktas. Detta innebär att 9 880 000 dollar eller 51 111 315 kr. nu ställs till organisationens förfogande. Med anledning av den osäkerhet om IDA:s framtida verksamhet som råder är det naturligt att Kungl. Maj:t inte redan nu binder sig för att inbetala bidragen för 1969/70 och 1970/71.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

bemyndiga Kungl. Maj:t att till Internationella utvecklingsfonden inbetala ett belopp motsvarande 9 880 000 dollar under vart och ett av budgetåren 1968/69—1970/71 utan hinder av att den överenskommelse inom vars ram inbetalningarna skulle ske ännu inte trätt i kraft.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson